

„Tíz kicsi barát”

Gépírásoktatás kisiskolásoknak*

HUSZÁRNÉ MÓRICZ KATALIN

riczka@bolyai.nyme.hu

A NYME Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium, Szombathely

Kulcsszavak: figyelemkoncentráció, gépírásoktatás, homogén gátlás, motorikus intelligencia, szabályalkotás

Az információs társadalom megjelenésével az emberiség új kihívásokkal szembesül, s tanárként elsődleges feladatunk, hogy az életbe kilépő diákjaink e kihívásokkal megbirkózhassanak. A kommunikációs technológia újabb és újabb vívmányai egyre jobban és gyorsabban változtatják meg a diákok életét, munkalehetőségeit. Ezért az iskolákra is új szerep hárul, a változások az iskolákban is reformokat követelnek: a tapasztalatszerzés és az információ gazdagabb tárárt kell biztosítaniuk.

Elengedhetetlen, hogy tanulóink az információ megszerzéséhez, megértéséhez, feldolgozásához, alkotó alkalmazásához szükséges ismereteket, készségeket elsajátítsák. Gyakorlatot kell szerezniük a különböző kommunikációs technológiák használatában, hogy a kommunikációs környezetben eligazodjanak. Meg kell ismerniük az információkezelés jogi és etikai szabályait, hogy tudatosan és felelősen éljenek az interaktív lehetőségekkel, elkerülve annak veszélyeit.¹

Az informatika mindennapi életünk szerves részévé vált. Információk, elsősorban szövegek vesznek körül bennünket, s nemcsak válogatunk közülük, befogadjuk, feldolgozzuk őket, de egyre inkább magunk is előállítóikká, szerkesztőikké, küldőikké válunk. Néhány évtizede a betűk rögzítésének feladatát még a gépírókisasszonyok, titkárnők alakjához kötöttük, ma már szinte minden szellemi munkát végző ember asztalán ott a számítógép, melynek memóriájába ki lassabban, ki ügyesebben, néhány ujjal, saját módszerrel rögzít adatokat. Diákjainknak a játékon, internetezésen kívül egyre gyakrabban kell használniuk a gépet házi dolgozatok, kiselőadások, levelek írására, az idősebbek közül néhányan már laptoppal jegyzetelnek, a legtöbben szakdolgozatuk oldalait is maguk írják gépbe. Nem mindegy azonban, hogy mennyi fáradsággal, mennyi idő ráfordításával és minőségben történik e munka. S ahogy szükség van arra, hogy kézírással le tudjuk jegyezni gondolata-

* Jelen tanulmány megjelenik a Hagyományok és újítások a köznevelésben és a gyakorlati képzésben – Vezető pedagógusok és szakmódszertanosok országos módszertani konferenciájának kötetében, Szekszárd, 2016. október 14–15.

¹ NAT, <http://ofi.hu/nemzeti-alaptanterv>

inkat, ugyanúgy szükség van és lesz a jövőben arra is, hogy a számítógép billentyűit gyorsan, pontosan tudjuk kezelni. A netgeneráció valószínűleg többet fog írni billentyűzettel, mint kézírással, de a gépírni nem tudó diákokban középiskolás korára már rögzül a „pár ujjas” gépelési technika, melyen nehezen lehet változtatni.

Tanulóink több órát ülnek a gép előtt, melyet cseteléssel, levélírással és egyéb közösségi portálokon történő üzenetküldéssel töltenek. A szövegeket bizony ők is két ujjal pötyögtetve, lassacskán, a szemüket, testtartásukat rontva írják be a klaviatúra segítségével. Mindez helytelen, egészséget rontó szokások kialakulásával jár, ami majdani pályájuk során csak erősödik. A tízujjas vakírás technikájának elsajátításával és alkalmazásával hosszú távon elkerülhetőek a szabálytalan billentyűkezeléssel együtt járó betegségek, megelőzhetőek a csukló, a kézfej és kar idő előtti fájdalmai, a fokozott igénybevétel miatt jelentkező szembetegségek, hát- és gerincproblémák. A vakírás ugyanis nem csukott szemmel történő írást jelent, hanem olyan írástechnikát, amely során nem vizuálisan keressük meg a klaviatúrán a leütendő billentyűket, hanem egy szigorú ujjrenden alapulva az emlékezetből hívjuk elő azt a másodperc töredéke alatt. Ez az írástechnika nem igényli a leírtaknak szemmel történő ellenőrzését a képernyőn. Írás közben a tekintet a másolható szövegen van, illetőleg a szöveg megfogalmazásakor nem az íráskép megjelenésére kell figyelmünket összpontosítani, hanem a gondolatok megfogalmazására.

A vakírás olyan reflextevékenység, mely alatt minden egyes betűre kiépített feltételes reflexet értünk. Elsajátítása pontosságra, rendszeretetre, megbízhatóságra, felelősségtudatra nevel. Fejleszti a figyelmet, akaratot, a pszichés tulajdonságokat és értelmi képességet, az önfegyelmet, a mozgásügyességet, valamint az esztétikai érzéket. A gépírás tanulása az akaratnevelés iskolája! Az írás képe elárulja készítője rendszeretét, belső fegyelmezettségét. Kellő gyakorlás után az ujjak mozgása automatikussá válik (Elbert 2008).

Gépíráskészségen a gépírás alapját képező betűfogások és leütések sorozatának automatikus végzését értjük. Ez azt jelenti, hogy a gépíró bizonyos sebességgel folyamatosan másol, diktálás, hallás után ír, vagy saját gondolatait jeleníti meg gépírással. Teszi mindezt lehetőleg hibátlanul, miközben a gépelt munkaanyagon formai alakításokat is végez. Miután a készség alapja egy magasabb szintű tevékenységnek, a gépíró is képes írás közben más tevékenység végzésére, például különleges formai megoldásokat alkalmaz. Nyelvi, nyelvhelyességi, stilisztikai, helyesírási hibákat javít, stilizál. Közben kontrollálja saját gépírási tevékenységét, figyelve az írásanyag tartalmára. A gépírási készség ki munkálására való törekvés végső célja, hogy végzője kellő gyakorlottságra tegyen szert mindenfajta gépírással kapcsolatos feladat elkészítésében. Elvárás, hogy a gépíró minél rövidebb idő alatt, hibátlanul gépelje be a megadott szöveget, ami nyomtatott, kézírásos, javított vagy diktált anyag lehet. A legkülönbözőbb formátumú, és a használt szövegszerkesztő által kínált formai megoldásokat képes legyen alkalmazni. Ezeknek az elvárásoknak a gépíró akkor tud megfelelni, ha megfelelő sebességgel, hibátlanul, a tartalomhoz igazodó formai megoldások alkalmazásával tud gépelni. Éppen ezért a gépírás tanulásának feladata a tízujjas vakírás alapuló helyes és biztonságos írástechnika elsajátítása, a másolás, a diktálás, a hallás utáni írás és a saját gondolatok íráskészségének kialakítása, valamint az önálló formaalakítási készség elsajátítása (Zubály 2008).

A digitális írásnak, e praktikus alkalmazói tudásnak a fontossága s egyben hiánya ösztönzött bennünket arra, hogy lehetőséget teremtsünk tanulóinknak a számítógép hatékony használatának megtanulására, digitális kompetenciájuk gyarapítására. A vakírás-technikát számos nyugat- és közép-európai országban a közoktatás keretében már 10–14 éves korban bevezették, ideje volt, hogy mi is kövessük példájukat! Ezért innovációs fejlesztéseink egyikeként a 2011–2012-es tanévben létrehoztunk egy munkacsoportot, melynek feladata az általános iskola alsó és a felső tagozatának határán *a 10 ujjas vakon történő gépírás tanítás* lehetőségének megvizsgálása, tantervének, módszertanának kidolgozása, és oktatásának bevezetése volt. Az innováció célja az infokommunikációs világi gépi adatbevitelét nagymértékben segítő és gyorsító 10 ujjas vakon történő gépírás oktatása, a számítógépnek, mint informatikai eszköznek a megismerése és használata, a tanulási részképesség-zavaros gyerekek (diszlexia, diszgráfia) tanulási nehézségeinek feloldása. A munkacsoportban tanítók, informatika és magyar szakos kollégák működtek közre. A kísérleti program kidolgozásában a Nyíregyházi Főiskola, Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Ügyviteli Intézeti Tanszékének, és a NYME Savaria Egyetemi Központ Pedagógiai Intézet Tanítóképző Intézeti Tanszékének szakértő oktatói vettek részt, a megvalósítást együttműködő partnerünk a NYME Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ támogatta.

Bár gépírást oktató tankönyvek és internetes anyagok természetesen könnyen hozzáférhetők, ám tudomásunk szerint iskolás gyermekek számára szerkesztett módszertani anyag és ilyen rendszerű oktatóprogram még nem készült, ezért az ötletből tudatosan átgondolt tervet, fejlesztést, gyakorlatot formáltunk.

A tanítási célokat és feladatokat a következőkben határoztuk meg:

- sajátítsák el tanulóink a helyzetérzékelésen és tapintáson alapuló tízujjas vakírás technikáját,
- alapozódjon meg a másolási készségük,
- alakuljon ki a megfelelő motorikus intelligenciájuk,
- tanulják meg az írásbeli szövegalkotás szabályait és a különböző típusú szövegek szövegszerkesztővel való bevitelének módját,
- sajátítsák el az iskolai életben előforduló írásmunkák megfogalmazásának és formai kivitelezésének technikáját, legyenek képesek a gyakorlati életben általánosan előforduló egyszerű dokumentumok önálló megfogalmazására és formai kivitelezésére,
- tudjanak a sebesség fokozásával és a másolási készség továbbfejlesztésével életkoruknak megfelelő szövegeket másolni és megfogalmazni,
- a tanulási szokások alakításával, a tanulási technikák megismertetésével fejlődjön önálló tanulási képességük.

A vakírás alkalmazásával lehetőséget biztosítunk az írás és olvasási nehézséggel küzdő tanulók fejlesztésére. A gépírás-technika tanítását nevelési célok megvalósításával igyekeztünk támogatni. Törekedtünk, hogy oktató-nevelő munkánkban az igényes, pontos munkavégzésre szoktassuk tanulóinkat, fejlesszük esztétikai érzéküket, valamint hogy belássák, a nyelvi igényesség az önbecsülés és mások tiszteletének kifejezője. Hangsúlyosan figyeltünk az írás folyamatának megtapasztalására, az önellenőrzés, hibajavítás ké-

ességének kialakítására, automatizálására, az írás nem nyelvi jeleinek az írott üzeneten túli jelentésének felismertetésére. A készség- és képességfejlesztés kiemelt területeként a finommotorika, az írás-, helyesírási készség, a mozgásügyesség és -koordináció, a figyelemkoncentráció és -megosztás készségét határoztuk meg, melyek az általános képességek: a monotóniatűrés, a gondolkodás, az emlékezet fejlesztésével egészültek ki.

Első lépésként a képzők képzését kellett megvalósítanunk: a munkacsoport tagjainak el kellett sajátítania a tízujjas vakírás technikáját, és ezzel párhuzamosan meg kellett ismernie annak szakmódszertanát. Képzésünk részben távoktatással folyt, megtanultunk vakon írni, elsajátítottuk a tantárgy-pedagógiai ismereteket. Elkészítettük mindazokat a dokumentumokat, melyek a gépírás tanításának tartalmát szabályozzák: tantervet, tanmeneteket, segédanyagokat. Tankönyvként Kökény Sándor: *Gépírás írógépen és számítógépen* című könyve alapján a 10–11 éves korosztály számára átírt segédkönyvet használtuk. A gépírást a 4. és 5. osztályfokon az informatika tantárgy keretében modulként vezetük be.

A 2012–13-as tanévben tíz kolléga – tanítók, informatika és magyar szakos tanárok – kezdte meg a kidolgozott program szerinti 10 ujjas vakon történő gépírás oktatását. Az első év tapasztalatai mentén, a nyár folyamán az anyag átdolgozásra került, és 2013 őszén a már javított tananyagot a negyedik évfolyamon négy csoportban, négy kolléga oktatta. Ezzel párhuzamosan a második évre, az ötödik évfolyamra kidolgozott tananyagot hat tanulócsoporthoz kezdtük el oktatni. A következő évben a tapasztalatokat felhasználva az ötödik évfolyam anyagát is pontosítottuk, majd az eredmények és tapasztalataink alapján az oktatási programot módosítottuk.

Iskolánk jól felszerelt informatika termekkel rendelkezik, a hatékony oktatást interaktív tábla segíti, így minden tárgyi feltétel adott volt az szakszerű tanításhoz. A kivetítő táblán szemléletesen tudtuk megmutatni a monitorképeket, a számítógép billentyűzetét, a billentyűzet ujjak szerinti felosztását, az adott betű helyét, tanulásának menetét.

A számítógép-használattal, a szabálytalan billentyűkezeléssel együtt járó betegségek megelőzéséhez alap feladatunk volt a helyes test-, kar-, kéz- és ujjtartás megtanítása. A helyes testtartás a természetes tartás! Ezt kellett első lépésben tanulóinknak elsajátítaniuk. A vakírás tanítását informatikai ismeretek megalapozásával kezdtük. A tanulóknak meg kellett tanulni biztonságosan használni a hardvert, a monitor be- és kikapcsolását, illetve a számítógépes hálózatba való be- és kijelentkezést. Megismertettük velük az egér és a billentyűzet kezelésének gyakorlására rendelkezésre álló ikonokat, illetve néhány erre a célra készült alkalmazást, pl. Felix.exe, Bill.exe. Meg kellett ismerniük a mappa- és állományműveleteket, tudniuk kellett, hogyan indíthatnak el alkalmazásokat: új mappa létrehozása, átnevezése, mentése, állományok másolása, törlése, átnevezése. Szükséges volt gyakorolni a szövegszerkesztő alapfunkciókat, megtanulni a billentyűgombok funkcióit, ügyelve arra, hogy a gyakorlatok témája tanulóink életkori szokásainak és érdeklődési körének megfelelő legyen. A gépelési hibák jelzése érdekében jártasságot kellett szerezniük az egérrel, illetve billentyűzettel történő kijelölés használatában, és a kijelölt szövegrész adott szempontú módosításában is.

Már képzésünk során bebizonyosodott, hogy Kökény Sándor kitűnő gépírás könyve ennek a korosztálynak túl nehéz, ezért szigorúan annak tematikája, betűtanítási sorrend-

je és feladatai alapján egy rövidített változat írására kellett vállalkoznunk. Különös tekintettel a gépírás tanítás didaktikai elveire, minden egyes betű tanításához új írásanyagot és óratervezetet készítettünk. Így elkerültük a homogén gátlás megjelenését, a betűk sorrendjének helyes megválasztásával megteremtődött az időbeli különbség. A hasonlósági jegyeket tartalmazó betűket minél távolabbi időben tanítottuk meg.

Az előkészítő feladatok elvégzése után kezdtük el a helyzetérzékelésen és tapintáson alapuló tízujjas vakírás technikájának tanítását. Feladatunk volt a helyes fogás- és leütéstechnika kialakítása, az ujjrend és billentyűhely tudatosítása, használatának automatizálása, a hangos betűző írásmód gyakorlása. A betűk, betűsorok, szavak, szósorok, mondatok és összefüggő szövegek másolásának megtanítása sortartással, az írásjelek, számok írásának szabályai tudatosítása, végül az írássebesség-fokozás és az írás- és helyesírás készség fejlesztése.

Minden új betű fogását, elsődleges gyakorlását külön-külön végeztük, mert elsőrendű célunk volt a szilárd alapok lerakása, egy-egy egység alapos begyakorlása. Azt tartottuk helyesnek, ha a betűk tanítása minél kisebb egységekben történik, vagyis ha egyesével haladunk előre.

Első lépésben az alaptartás billentyűivel ismertettük meg tanulóinkat. Ezek a betűk az: ASDF JKLÉ. Az ujjak e fölött a nyolc billentyű fölött helyezkednek el, és kezdetben kötött kéztartással kell dolgozni, ami azt jelenti, hogy az ujjak mindig visszatérnek az alaptartásra, itt várakoznak. A betűk elsajátítása egyenként történt és olyan sorrendben, hogy a könnyebbtől haladtunk a nehezebb felé. Megköveteltük, hogy írás közben tanulóink verbalizálják a leírtakat, segítve ezzel a tempótartást és a pontosságot. Lényeges volt, hogy biztossá váljon tanulóinknál a betűfogás. Kicsit több időt szenteltünk ennek a nyolc betűnek, mert később minden elérési utat a többi betűhöz ehhez kell viszonyítani. Teljesen automatikussá kellett válnia annak, hogy melyik betű hol helyezkedik el a billentyűzeten, és melyik ujjal kell leütni azt! A nehézség kérdésében az írógép billentyűzetének és a kéznek a viszonyát kellett vizsgálnunk. Mivel az alaptartásból indulnak ki az ujjak, arra kellett figyelniük, hogy az alaptartáshoz viszonyítva az egyes billentyűk kezelése az egyes ujjaknak kellően, de megfelelően nehezek legyenek, ügyelve az ujjak ügyességére, erősségére és az ujjak fáradékonyságára.

A lebegő kéztartás megtanulása, amikor az ujjak nem kötődnek szigorúan az alaptartáshoz, azaz nem térnek vissza minden betű leütésekor a szigorú alaptartásba már később, a gépírásban való nagyobb jártasság megszerzése során alakítható. Ezen a szinten a részmozgások leegyszerűsödésével a mozdulatok nemcsak gyorsabbá válnak, hanem az egyik mozdulat megindulásával egy időben más mozdulatok is elkezdődnek, mintegy előkészülve a következő betű, illetve betűk leütéséhez. Ezért ezt a kéztartást akkor alakítottuk, amikor a betűtanulásban már kellően előre haladtak a gyerekeink.

Mindig figyeltünk arra is, hogy csak akkor lépünk tovább, amikor tanulóink a betű fogásában jártasságot szereztek, szakaszaik hibátlanra sikerültek, vagy esetleg egy-két hibával dolgoztak. Csak ilyen előzmények után láttunk hozzá a következő feladathoz.

Pihentető gyakorlatként, tréningyszerűen alkalmaztuk az ujjtornát. Ezekből a gyakorlatokból gyűjteményt is készítettünk. Összeállításához tanítói eszköztárunkból bőven válogathattunk.

Igazi fokmérője a gépírásnak a másolás. A gyakorlati életben mindig folyamatos szöveget kell majd leírni, megfogalmazni, másolni, szerkeszteni. A másolás mutatja meg, hogy diákjaink a tanultakat hogyan tudják hasznosítani. Az alaptartás betűiből csak szavakat lehetséges összeállítani, tanulóink ekkor még nem tudtak összefüggő szöveget írni, a nagybetűket, írásjeleket sem tanulták. De a szavak írását már elkezdték, ami az első lépésője, első foka volt a másolási készség fejlesztésének. Itt volt aztán igazán fontos a betűzve írás! A tollbamondás utáni írást párhuzamosan vezettük be a másolással, a kezdettől erősítve az íráskészség fejlesztését.

Az óra általában nem tűnik hosszúnak, ha a feladattípusokat változtatjuk, a fáradtság jelei a kicsengetéshez közeledve csak kevéssé jelentkeznek. Ezért a fokozatosság, szemléletesség és változatosság elvét folyamatosan szem előtt tartva alkalmaztuk a feladattípusokat: fogásgyakorlat, betűkapcsolási gyakorlat, szógyakorlat, másolási gyakorlatok. Játékos gyakorlatokkal, szófogyasztás, szóhizlalás, tükörírás stb., adott mérőütésű zenével tettük színesebbé az órákat.

Ahogy fogytak a meg nem tanult betűk, úgy híztak a másolandó szavak, szósorok, szövegek, kiegészülve a nagybetűk, írásjelek és számok írásával. A második év végére megismerték a betűk helyét, egyre biztosabbá vált a betűfogásuk, elsajátították a helyzetérzékelésen alapuló 10 ujjas vakírást, a legfontosabb kiemelési módokat, a gépírás szabályait. Képessé váltak felfedezni, javítani másolt vagy diktálás után írt szövegeik hibáit, megírni korosztályuknak megfelelő szöveget, egyszerűbb dokumentumokat.

Munkáikat, fejlődésüket folyamatos megfigyeléssel, az órai és otthoni írásbeli feladataik önálló megoldását rendszeres javítással és javíttatással ellenőriztük, értékeltük. Diákjaink 5. osztály végére 5 perc időtartamú másolást átlagosan 302 leütés- és 2 hibaszámmal gépeltek. Ez a teljesítmény visszaigazolta a tantervi követelmények felállításának helyességét, oktatásunk eredményességét. (5. osztályban 5 perc alatt a minimum 180–200 leütés, 2–4 hibaszám).

Mikor tanulóink eljutottak a gépírás alkalmazásának olyan fokára, ahol a sebességfokozás, a gépíráskészség fejlesztése vált feladattá, amit összekapcsolhattuk a helyesírási készség fejlesztésével, kidolgoztunk egy tananyagot a hatodik évfolyam első félévére is, ez azonban már a magyar nyelv tantervvel közös tantervbe illeszkedett.

A 6. osztály első félévében a 3 nyelvóra egyikében az anyaghoz kapcsolódó írásbeli nyelvvel feladatokat a tanult gépírásos technikával oldattuk meg. Szavak, mondatok és összefüggő szövegek másolásával, sortartással, játékos nyelvi feladatokkal a kapcsolódó helyesírási szabályok megismerését, alkalmazását támogattuk, közben elősegítettük az írássebesség fokozását is. Gyakorlatban alkalmaztuk a tanultakat annak a tantárgynak a keretein belül, amely az írásbeliség, a szövegalkotás elsődleges terepe. Tanulóink nagyon élvezték ezeket a rendhagyó nyelvvel órákat, sokat fejlődött helyesírásuk.

A gépírás tanítás két és fél éves szakasza végén kíváncsiak voltunk arra is, hogy újításkunk milyen fogadtatásra talált tanulóink és szüleik körében. Írásos kikérdezéssel tártuk fel tanulóink gépírás tanulás iránti attitűdjét és a szülők értékelő véleményét. Örömmel vettük, hogy tanulóink szívesen vesznek részt a gépírás oktatásban, hasznosnak tartják a kezdeményezést, és otthon is vakírással viszik gépre a szövegeket. Ezt minden tekintetben a szülők véleménye is megerősítette.

Munkacsoportunk tapasztalatai és a gyakorlat visszaigazolása mentén a következő struktúrát ajánljuk bevezetésre:

Az általános iskola első három évfolyamán változatlan kizárólagossággal javasoljuk tanítani a kézzel történő írást. Ugyanakkor a gépírást, a gyerekeknek egy fogékony korban, mikor kézírásuk már magabiztos, de még nem rögzödtek mélyen a gépelés szabálytalan, saját módszerei, a 4–5. évfolyamon az informatika tantárggyal közös tantervvel, a hatodik évfolyam első félévében a magyar nyelvtannal közösen heti egy órában ajánljuk oktatni.

4–5. évfolyamokon a számítógépes ismeretek és a gépírás párhuzamos oktatását, a 6. évfolyam első félévben a magyar nyelvtan tantárgy keretében a helyesírási képességfejlesztést, a gépírás rögzülését szolgáló gyakoroltatást javasoljuk.

Az ismert nyelvészeti kutatások alapján állítjuk, hogy a gépírás nem helyettesíti a kézírás. A gépírás oktatásának tanulásba való bekapcsolása csak a jó szintű olvasástechnika, szövegértés és a kézírás készség szintű elsajátítása után javasolt. Mindkét tevékenység más-más hatással van az idegrendszer érési folyamataira, a logikus valamint az intuitív gondolkodás, a szem-kéz koordináció fejlődésére, a jobb és bal agyfélteke összehangolt működésére.

Az iskolában kialakítandó tanulási szokások formálódásához azonban a tízujjas gépírás megtanulása nagymértékben hozzájárul, tantárgyi koncentráció révén, minden tudományterület tanulása, illetve művelése során hasznosítható. A tanuló olyan készségek birtokába jut, ami hatványozottan könnyíti meg számára az e-kommunikáció csatornáinak használatát, a kommunikációs környezetben való eligazodást.

A kezdetektől szerepelt terveinkben, hogy a hallgatók képzésébe is beilleszthető legyen ez a tananyagtartalom. A gépírást szabad kreditjeik terhére, választható formában vehetnék fel tantárgyaik sorába. Magát a vakírástechnikát elsajátíthatnák képzésük során, tanítási gyakorlatot iskolánkban szerezhethetnének, hiszen a mai felsőoktatásban hallgatóként jelen lévő tanító- és tanárjelöltek majdan már a netgenerációhoz tartozó gyermekeket tanítják úgy, hogy ők maguk is a digitálisnemzedékhez tartoznak. Képzésük sikeressége pedig közép és hosszú távon erősen befolyásolja a felnövő fiatal generáció kommunikációs sikerességét, beleértve ebbe az információszerzési szokásokat, az írásbeli és szóbeli szövegalkotást, azaz a munka világában való boldogulás egyik kulcskompetenciáját (Duga 2013).

Helyét látjuk a pedagógus-továbbképzések között is, mely képzésre való igényt a megye iskoláinak előzetes érdeklődése is indokolja. Lehetőséget nyújtanak szaktanárok képzésére, a tízujjas vakírás elsajátíttatására részben távoktatással (blended learning), a gépírás-tanítás szakmódszertanának megismertetésére, tanítási gyakorlat szerzésére. A tantárgyi modul adaptálásának támogatását, mentorálását, dokumentumainak (tanterv, tanmenet) helyi tantervbe integrálását munkacsoportunk örömmel biztosítja.

A program felhasználható szakmódszertani pályázatokban az oktatás megújítását segítő kutatások támogatására, hogy a tízujjas gépelés technikájának megtanulása ne csak öncélúan – csupán az elsajátítás szintjén maradva – jelenjen meg a tananyagban, hanem újszerű munkaformájával járuljon hozzá a gyermek tanulási folyamatainak támogatásához.

Sikerrel egészíthetjük ki e tevékenységgel a diszlexiás vagy/és diszgráfias tanulók olvasás- és írástanítását, mert más módon segíti a hang-betű felismerés/megfeleltetés és összekapcsolás kialakulását (Koós 2015).

Az eredmények ismeretében igazolva látjuk a gépirásoktatás szükségszerűségét, fontosságát. Tanulóink kedvvel és szívesen tanulják a gépirást, látják erőfeszítésük lényegét, a vakírástechnika tanulásának, gyakorlásának közelebbi és távolabbi céljait, és nap mint nap megtapasztalhatják e tudás hasznosságát. Hisszük, hogy a digitális kompetenciák korai fejlesztése hozzájárul a tudást kereső és alkalmazni képes, kreatív tanulói attitűd kialakításához, amely előfeltétele az élethosszig tartó tanulás sikerének is. Valamint reméljük, hogy az iskolánk által kidolgozott és kipróbált gyakorlat itt bemutatott koncepciója, elkötelezett újító szándékunk és tevékenységünk más iskolák számára is keresett, adaptálható innovációvá válik.

IRODALOM

- Dankó Márta 2015: Szemelvények a gépirás elméletének és történetének köréből. In: Dankó Márta (szerk.): *A számítógépes gépirásoktatás sajátosságai*. Nyíregyháza: Nyíregyházi Főiskola. 63–64.
- Duga Zsófia 2013: Tudomány és a fiatalok kapcsolata – Irodalomkutatás. TÁMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0016 Tudománykommunikáció a Z generációnak [<http://www.zgeneracio.hu/getdocument/331> – 2016.07.01.]
- Jakabné dr. Zubály Anna 2008: *A másolás technikája*. Budapest: Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet.
- Hatvani László 1982: *Írógépipimeret*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Kalotay Kálmán 1993: *A gépirás tanítás módszertana*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Kalotay Kálmán 1994: *A gépirás elmélete*. Nyíregyháza: Klub Nyomda.
- Kökény Sándor 1991: *Gépirás I*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Nemzeti alaptanterv 2012: *Magyar Közlöny*, 66.sz.
[http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf – 2016.07.01.]

„Ten little friends” Touch typing teaching for elementary school students- experimental program

The Community of the Bolyai János Training Primary and Secondary School disposes of the expertise which makes it able to respond to both unique and changing situations. It is open to experimentation as well as leads the way in the acceptance of innovative practices and initiatives.

It was the lack of a certain practical knowledge called digital literacy that prompted the idea to look for ways in order to prepare our students for a more efficient use of the computer and to enrich their digital competence. Therefore, in the 2011-12 academic year we formed a team as one of our innovative developments, whose task was to see how touch typing, as a supplement to traditional typing, could be introduced into the curriculum around fourth and fifth grade and to prepare the methodology for it to be taught at this age.

Learning touch typing can contribute to developing the learning habits schools are supposed to form in a major way. Moreover, it can be used for learning or cultivating all fields of science by way of subject concentration. We can successfully complement dyslexic or disgraphic student's reading and writing course with this activity, as it helps the development of sound-letter recognition and matching in a different way. The program can be used to help support the renewal of education research, so that learning the touch typing technique should not only appear for its own sake in the curriculum- staying only on the acquisition level – but it should contribute to the child's learning process by its innovative work form.

We have made our idea into a conscious, thought-out plan and practice with the help of our experiences and opportunities. Our students enjoy learning touch typing and they use it effectively in the case of learning other subjects as well. They can see the essence of their efforts, the short and long-term goals of learning touch typing and they can experience its usefulness day to day. Having seen its results, we believe the necessity of teaching touch-typing is justified and we hope that the program presented at the lecture will be regarded as an adaptable innovation by other schools, too.